

Nejprve jsem od Markéty Mandelíkové viděl několik obrazů, jejichž fotografie mi autorka poslala e-mailem. Některé z nich byly ještě nedokončené a rozpracované. V tu chvíli jsem si nebyl jistý, do jaké míry jsou nadsázkou a ironií, a do jaké míry jsou fascinací nesofistikovaným až insitním přístupem k tvorbě. I když jsem se postupem času samozřejmě setkal s mnoha dalšími pracemi a situace se značně projasnila, stále si myslím, že ona pozice „na hraně“ je důležitým aspektem autorčiny práce.

Kromě jiného jsem také shlédl řadu videí z dřívější doby. Ta na mě docela silně zapůsobila především svou často trochu pochmurnou atmosférou, líbila se mně, neměl jsem problém je bezprostředně uchopit, zdála se mně jednoznačnější a jasněji artikulovaná. Může to být ale i tím, že jsme dnes na tento způsob vyjadřování navyklí, jsme s tímto typem řeči dobře obeznámeni, něco takového jsme už určitě někde viděli, ať už v galeriích nebo třeba v hudebních klipech. A zde má možná původ sympatická a snad i odvážná snaha autorky o radikální změnu, o vstup na nejistou půdu, o něco, co nedrží pevně v ruce, co musí pracně dohledávat. I když to zní vlastně paradoxně, jedná-li se o „konvenční“ obrazy.

Ovšemže mě hned napadla otázka po vztahu mezi staršími videi a novými obrazy. A vskutku jsem schopen mezi nimi nalézt jen nemnoho pojitků. Je to ale zjevně záměr autorky – skončit s něčím, co může být až příliš zřejmé, možná i pro ni v tu chvíli snadné, a pustit se do něčeho nevyzkoušeného a nejistého, pustit se do takového malého dobrodružství, a to právě v diplomové práci. Už toto samo o sobě zasluhuje uznání, protože je to zárukou opravdu tvůrčího přístupu, zárukou, že autorka nezůstane u prvního úspěšného řešení, neustrne a nebude se pak už jen donekonečna opakovat, což je, bohužel, velmi častý úkaz a naprosto jistá cesta k zmrtvění.

To, že zde zdůrazňuji tento neukotvený a živý přístup neznamená, že by samotné obrazy nestály za řeč. I když je zřejmé – a autorka si je toho plně vědoma –, že se před ní teprve otevírá rozlehlý prostor se spoustou možností, že to není žádná konečná a hotová věc. Mnohé obrazy z této série považuji za kvalitní, oceňuji jejich bezprostřednost a nevykalkulovanost. Živě působí především ty jakoby nedokončené a otevřené formálně i obsahově, v nichž můžeme „číst“ podle svého vlastního naladění, jejichž podivná atmosféra a nejednoznačnost umožňuje rozličné asociace, a z nichž je cítit silný osobní prožitek („Mám tě rád“, „Skladba“) Líbí se mi i ty, které se – alespoň pro mě – pohybují někde na pomezí folklóru a exprese, vážnosti a ironie („Vosička a Kykyryky“, „Prosba“), anebo obraz „Ticho“.

Radušímu B

Jiří Kovanda